

de ALEXANDRU PORȚEANU

Tradițiile străvechi ale luptei pentru independență — care datează încă din epoca zămislirii acestui popor — au modelat însăși ființa sa etnică și au însemnat în fapt o temeinică pregătire istorică, multilaterală, a izbînzii din 1877. Rădăcinile directe ale acestei izbînzii se întrevăd din epoca Revoluției și a Unirii, oare a afirmat cu putere, ca niciodată pînă atunci, în fața întregii omeniri progresiste, setea de libertate a poporului român, lăsînd totodată, ca moștenire de neprețuit în istoria gîndirii social-politice românești, ideea lui Bălcescu despre caracterul revoluționar al unității și independenței naționale, o idee pe care istoricii și filozofii nu au exploatat-o încă în profunzimea deplinelor ei semnificații.

Proclamarea Independenței la 9 mai 1877 și apoi consacrarea ei eroică pe cîmpul de luptă au avut, după cum se știe, importante preliminarii diplomatice, precum și consecințe de aceeași ordin, care se constituie într-un capitol de seamă al luptei cu arma minții pentru asigurarea drepturilor și condițiilor vitale ale existenței și afirmării de sine stătătoare a națiunii române. Este cunoscută astfel intensă activitate diplomatică dintre 1850—1859 desfășurată de revoluționarii pașoptiști pentru pregătirea Unirii Principatelor, precum și aceea de consolidare a actului de la 24 ianuarie 1859. Modificarea statutului internațional al țării, cu toate progresele sensibile pe care le-a marcat, nu a putut merge atunci, din cauza poziției marilor puteri ale timpului, pînă la statornicirea deplinei libertăți de acțiune a noului stat, a independenței sale de drept. Gradul de exercitare a dominației otomane se afla într-adevăr în scădere, atît în fapt cît și în drept, dar persista încă, un vestigiu cu totul anacronic, tributul, precum și unele îngrădiri de ordin politic îndeosebi extern. Pentru înlăturarea definitivă a acestei dominații a fost necesară o susținută luptă convergentă, a tuturor forțelor social-politice ale națiunii.

Epoca lui Cuza, epocă de transformări structurale operate în societatea românească, de modernizare intensă a acesteia, epocă de creșterea și curajoasă afirmare pe plan extern, a marcat, prin fiecare reformă sau acțiune mai importantă, tot atîția pași spre independență. Deceniul premergător cuceririi independenței a fost caracterizat prin tatonări diplomatice continue, prin extinderea treptată de către România, cu de la sine putere, a exercițiului suveranității în diferite domenii, prin obținerea sprijinului opiniei publice europene. Era tot mai învederat adevărul că *principala condiție a independenței stătea în dezvoltarea social-economică, politică și spirituală a națiunii, în afirmarea ei propriu, iar nu în „mila“ celor mari.* Stau mărturie în acest sens toate înnoirile economice și cele mai de seamă acțiuni politice ale timpului, rolul de catalizator al culturii naționale, pregătirea prin presă a independenței, intensificarea generală a luptei, îndeosebi după 1870, în conjunctura creată prin deznodămîntul războiului franco-prusian. Speranțele

puse în posibilitatea unei noi conferințe europene care să instituie un regim internațional în conformitate cu aspirațiile naționale românești, ca și unele intenții de a se acționa prin conjugarea acțiunilor diplomatice cu inițiativa proprie (proiectul V. Boerescu), s-au dovedit inoperante. Anul 1873 a adus în prim plan al scenei politice românești clemente mai numeroase și mai concrete ale intențiilor și dorinței generale de a se pune de acord situația generală, de fapt, a țării cu statutul ei extern, de a se rezolva această contradicție vizibilă și resimțită la tot pasul. Năzuința vitală a românilor nu s-a putut împlini nici atunci. Dar străinii și îndeosebi diplomații acreditați în România au observat și au înregistrat, în întreaga perioadă premergătoare proclamării independenței, puternica efervescență politică ce cuprinsese societatea românească, din care se desprindeau în mod firesc concluzia că independența țării nu mai putea fi amânată sau refuzată. Pe calea negocierilor economice și politice directe, angajate de România în acei ani, pe deasupra oricăror limitări străine formale, negocieri finalizate prin convenții corespunzătoare, îndeosebi în domeniul politicii vamale — faimoasa Convenție cu Austro-Ungaria de pildă, din 1875, nu a avut doar acel real caracter negativ prin consecințele ei economice, ci și o latură pozitivă politică — tocmai în sensul afirmării independente a țării —, pe calea înființării și a activării unor agenții diplomatice proprii, de sine stătătoare, în multe capitale europene, inclusiv la Constantinopol, printr-o serie de alte măsuri politice, se lărgea continuu aria afirmării independente, care manifesta tendința tot mai evidentă de a înlătura ultimele obstacole, reale sau simbolice. Pregătirea morală și politică a independenței era generală, cuprinsese toate straturile societății, angajase toate resursele națiunii. Străinătatea sprijinea și ea, în importantă măsură, arzătoarea dorință a românilor. Astfel a fost posibilă și combaterea fermă a diverselor paleative, a unor planuri de federalizare a Imperiului otoman sau a celui habsburgic, în cadrul cărora unii sau alții rezervau poporului român, parțial sau în cvasitotalitatea lui, un atât de nerealist cadru politic.

Nu au fost neglijate desigur pregătirile militare, care datau încă de la începutul domniei lui Cuza, luând mereu, de atunci înainte, amploarea necesară.

Pe plan extern, România s-a dovedit conștientă de însemnătatea primordială a alianței cu popoarele balcanice în lupta anti-otomană, în sensul vechilor tradiții de vecinătate, prietenie și colaborare frățască în această luptă, în care nimeni nu putea fi mai direct interesat decât cei care suportaseră atâtea veacuri dominația străină.

Atunci când „criza orientală” izbucnește cu tărie în vara anului 1875, prin răscoala din Bosnia și Herțegovina, amplificându-se considerabil prin răscoala bulgarilor din primăvara anului 1876, erau pe deplin coapte toate condițiile cuceririi independenței.

Dacă coordonatele și evoluția istorică generală a luptei pentru independență au fost atât de ferm tratate istoricește, pregătirea politică și îndeosebi diplomatică a independenței a fost, firește, mai complexă, ținând seama de condițiile epocii. Ea a parcurs, în esență, drumul de la efortul motivat de menținere a neutralității la acela de angajare în operațiunile militare, cu asigurarea condițiilor indispensabile, nu numai pentru a nu se înrăutăți situația politică anterioară, ci pentru izbînda marelui ideal multiseclar al independenței.

Una din primele acțiuni diplomatice importante ale României a fost nota din 4/16 ianuarie 1876¹, prin care ea își definea poziția în condițiile noi, complexe, create în domeniul relațiilor internaționale. Puterile europene erau înștiințate despre dorința guvernului român de a-și menține neutralitatea în cazul unui conflict armat în această parte a continentului, dar și despre măsurile preventive, pe care era silit să le adopte

¹ *Pagini din lupta poporului român pentru independență națională, 1877—1878. Documente și texte sociale-politice*, Edit. Politică, București, 1967, p. 46—48.

din cauza pregătirilor militare turcești la Dunăre. Mai importante chiar decât aceste declarații erau precizările de principiu, care reafirmau statutul politic autonom al țării și suveranitatea ei imprescriptibilă. Tratatul de la Paris din 1856 crease o situație internațională nouă Principatelor — apoi României —, prin instituirea garanției colective a marilor puteri, care împiedica amestecul sau transformarea țării în câmp de luptă pentru puteri străine. Marile puteri nu au primit favorabil această notă, preocuparea unora dintre ele pentru menținerea integrității Imperiului otoman făcându-se resimțită, deopotrivă cu noile lor rivalități sau înțelegeri pe seama popoarelor ce luptau împotriva dominației străine.

La 16/28 iunie 1876, Mihail Kogălniceanu, devenit între timp ministru de Externe, trimetea un răsunător memoriu² către guvernele puterilor garante și către Poartă, cuprinzând șapte revendicări esențiale, între care: recunoașterea individualității statului român și a numelui de România, admiterea reprezentantului ei în corpul diplomatic, inviolabilitatea teritoriului ei, fixarea graniței între România și Turcia la gurile Dunării ș. a. În cazul nerecunoașterii acestor drepturi, România se vedea obligată să-și reconsidere atitudinea neutrală. Era în esență o încercare destul de puțin voalată de a obține independența țării pe cale pașnică și tocmai de aceea puterile timpului fie că nu au sprijinit-o, fie că au combătut-o. Acest document poate fi apreciat drept cel mai important act diplomatic din întreaga perioadă de la redeschiderea crizei orientale până la încheierea convenției româno-ruse. El a premers și izbucnirii războiului Serbiei și Muntenegrului contra Turciei, declanșat la 18/30 iunie, în cursul căruia România a manifestat o neutralitate binevoitoare față de Serbia, preocupându-se de a evita ocupația străină sau transformarea țării în teatru de război, dar și de a sprijini lupta dreaptă a popoarelor balcanice, susținându-și în tot acest răstimp drepturile proprii și obiectivul fundamental al independenței. Astfel s-a permis tranzitul discret de voluntari pentru Serbia și totodată un corp militar român de observație a fost plasat la Dunăre, în dreptul gării Timocului, în zona unde se desfășurau luptele sârbo-turce.

La sfârșitul lunii iulie, Kogălniceanu trimetea noi note diplomatice, care acuzau cruzimile în masă împotriva bulgarilor, chemând marile puteri la o acțiune umanitară de mare urgență³; o asemenea acțiune diplomatică, așa cum se va remarca mai târziu, avea o deosebită valoare morală, vorbind totodată de la sine despre politica curajoasă, efectiv independentă, a României. Căci diplomația nu se mai făcea cu aluzii, autorul notelor amintite nu ezita să exprime starea reală de spirit ce anima atât opinia publică, cât și armata țării, care fremăta, doritoare de acțiune, de a se cuceri neatârnat. Erau noi și importanți pași făcuți de tânărul stat în arena vieții politice internaționale a timpului, în atmosfera încărcată de mirosul prafului de pușcă, pași de care atât puterile beligerante, cât și cele care „trăgeau sforile” trebuiau să țină seama, în sensul celor șapte revendicări susamintite, ce vizau dobândirea independenței pe cale pașnică. Neutralitatea era definită ca izvorînd din „dorința ca războiul să nu se întindă mai departe decât pământul pe care se ciocnesc interesele ce l-au născut”.

Întorsătura oarecum neașteptată a războiului din Balcani, succesele militare otomane, care au evidențiat slăbiciunea luptei izolate a unor popoare, dar mai ales puterea încă redevabilă a „omului bolnav”, au determinat intrarea mai hotărâtă în acțiune a Rusiei țariste, atât pe cale diplomatică — prin impunerea armistițiului și pregătirea unei conferințe internaționale — cât și prin preparativele politico-militare, în cadrul cărora problemele ce decurgeau din poziția proprie a României dobândeau o pondere tot mai însemnată, adesea decisivă. Obiectivul principal al României — Independența — devenise

² Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. I, partea a II-a, Edit. Academiei, 1953, p. 192—194.

³ *Ibidem*, p. 292—294.

problemă de amploare europeană, așa cum fusese și Unirea. Astfel, încă înaintea armistițiului și a conferinței de la Constantinopol, are loc în Crimeea, la Livadia, la 29 sept./11 oct., 1876, întâlnirea ruso-română⁴, din inițiativa Rusiei, care înțelegea necesitatea acordului cu România. Era vorba, în principal, de problema trecerii armatelor ruse pe teritoriul de stat al României spre Balcani, unde era preconizat teatrul de operațiuni. Cancelarul Gorceakov și țarul Alexandru al II-lea tratează problema cu primul ministru I. C. Brătianu, care, fără a se angaja definitiv, acceptă în principiu cererea rusă, urmînd firește ca înțelegerea să fie concretizată printr-o convenție ulterioară, a cărei intrare în vigoare va avea loc după un răstimp destul de îndelungat — ținînd seama de ritmul desfășurării evenimentelor —, în aprilie anul următor, deci după o jumătate de an; în acest interval, marcat de o serie de tratative în vederea elaborării bazelor importantului document politic, ambele părți au manifestat respectarea și înțelegerea reciprocă a poziției și intereselor lor, ca de exemplu susceptibilitățile României față de prezența trupelor străine pe teritoriul ei, sau amînarea declanșării războiului de către Rusia. Este semnificativă scrisoarea confidențială a lui Ignatiev din 5/17 noiembrie 1876 către primul ministru român, în care erau apreciate „eforturile patriotice care răspund atît adevăratelor interese ale României, cît și gloriosului rol istoric pe care ea e chemată să-l joace în Orient”⁵. În cadrul preliminarilor convenției se înscrie și raportul marelui duce Nicolae către țar, din 26 decembrie 1876, care sublinia că „fără bunăvoința efectivă a României de a ne ajuta... este imposibil” de a asigura condițiile necesare operațiilor antiotomane ale armatei ruse⁶.

Între timp însă atenția era polarizată de conferința reprezentanților puterilor europene de la Constantinopol (11/23 decembrie 1876—30 ian./11 febr. 1877), care a încercat, fără succes, să impună Turciei unele măsuri în sprijinul popoarelor balcanice⁷. Conferința de la Constantinopol a refuzat să dezbată revendicările României, prezentate de trimisul special al acesteia, Dimitrie Brătianu. Conferința s-a încheiat cu un eșec total, marile puteri nereușind să „strunească” politica agresivă a Turciei și cruzimile represiunii împotriva popoarelor din Balcani. Anglia continua să susțină Imperiul otoman, Franța nu putea sprijini Turcia și avea o poziție diplomatică slăbită, Germania afișa neutralitatea, dar acționa în perspectiva unor interese spre sud-est, încurajînd Austro-Ungaria în obiectivele ei balcanice concrete (Bosnia și Hertegovina). În asemenea condiții, nu i-a fost imposibil Turciei să deoaze intențiunile conferinței de la Constantinopol, recurgînd chiar la un simulacru de constituție „liberală”, inspirată de marele vizir Midhat-pașa și caracterizată printr-un straniu amalgam de încercări înnoitoare — inoperante în structura multiseclar anacronică a acestui colos, cuprins de spasmele sfîrșitului, cu aparențe uneori înșelătoare de forță — și cultivarea iluziilor trecutului glorios al osmanliilor, prin stimularea fanatismului popular, însoțită de o febrilă și modernă înarmare, în vederea menținerii cu orice preț a imperiului. România era considerată ca o „provincie” a Imperiului otoman, ceea ce a stîrnit un uriaș val de indignare și proteste ale opiniei publice, de toate nuanțele, ale guvernului și parlamentului. Ofensa era deosebit de gravă, ea a fost apreciată ca o provocare, nu numai la adresa statului, ci a întregii națiuni. „Niciodată sabia lungă a lui Baiazid și Mohamed nu a putut să pătrundă în munții României, unde cutează astăzi să străbată Midhat-pașa cu constituția lui” — se spunea în declarația oficială a primului ministru⁸. Curentul favorabil războiului antiotoman cîștiga teren, pe deasupra nuanțelor politice interne, îndeosebi în rîndurile tineretului, mai ales că și incursiunile turcești la nordul Dunării se intensificau.

⁴ T. C. Văcărescu, *Luptele românilor din 1877—1878*, București, 1887, p. 9—10.

⁵ *Pagini...*, p. 65—66.

⁶ *Documente...*, vol. cit., p. 548.

⁷ T. C. Văcărescu, *op. cit.*, p. 10—12.

⁸ Ion C. Brătianu, *Discursuri, scrieri, acte și documente*, vol. II, partea I, București, 1912, p. 252.

La 18 martie 1877 se încheia pacea sîrbo-turcă și se prelungea armistițiul cu Muntenegrul, iar la 31 martie avea loc ultima încercare a puterilor europene de a aplana conflictul, prin Protocolul de la Londra, ale cărui propuneri sînt respinse din nou de Poartă. Calea războiului era deschisă aproape inevitabil, tunul începea să fie auzit tot mai mult în răsăritul Europei.

Care putea fi poziția României în atari condițiuni? Pe fondul unor puternice frământări politice interne, linia politică a neutralității este treptat părăsită, ea nu se putea prelungi prea mult. Speranțele în sprijinul marilor puteri garante se spulberaseră încă la conferința de la Constantinopol. Marile puteri lăsau să se întrevadă că nu vor interveni decisiv pentru înlăturarea conflictului, iar Rusia și Turcia se arătau, ambele, ferm hotărîte pentru război, făcînd intense preparative militare. Aproape izolată, ca de atîtea ori în cursul marilor încercări ale istoriei ei, părăsită de marile puteri, România nu se putea alia cu Turcia, nu putea nici să împiedice planurile Rusiei, ceea ce nici Europa nu a făcut-o încît nu avea altceva de făcut decît să urmeze calea pe care a urmat-o bazîndu-se pe propriile forțe. Problema politică principală care se punea în prealabil, mai importantă chiar decît pronosticurile militare, era aceea a prezenței trupelor străine pe teritoriul țării. După ce marile puteri i-au refuzat garantarea neutralității și a inviolabilității teritoriale conform tratatelor internaționale, România căpăta libertatea morală de a admite, în anumite condițiuni, trecerea unei armate străine prin țară. Dacă în cazul neutralității armatele străine nu puteau trece prin țară, în cazul beligeranței trebuiau asigurate condițiile pentru acordul guvernului român, pentru respectarea strictă a suveranității țării. Adevărul este că și din punct de vedere diplomatic Rusia s-a dovedit mai inspirată decît Turcia, neforțînd multă vreme trecerea graniței fără acordul României.

Mihail Kogălniceanu, revenit la 3 aprilie 1877 în fruntea Ministerului de Externe, semnează la București, chiar a doua zi (4/16 apr.) convenția româno-rusă⁹. Ea stipula libera trecere a armatei ruse — considerată ca armată prietenă — prin România spre Balcani, suportarea de către partea rusă a cheltuielilor necesare în acest scop, respectarea „drepturilor politice ale statului român, astfel cum rezultă din legile interioare și tratatele existente, precum și a menține și apăra integritatea actuală a României“. Trupele ruse nu vor trece și nu vor staționa în Capitala țării. Convenția urma să fie ratificată, conform Constituției, de către Cameră și Senat, convocate în acest scop pentru ziua de 14/26 aprilie în sesiune extraordinară. Convenția nu prevedea alianța politică, angajamentul activ sau obligația de cooperare militară din partea României, pe care desfășurarea ulterioară a evenimentelor a făcut-o inevitabilă. Poziția puterilor garante s-a clarificat definitiv, conform așteptărilor, prin abținerea lor de la orice acțiune politică față de intrarea armatei ruse în România, deși convenția ruso-română nu era privită favorabil: se consacra astfel caducitatea vechilor reglementări internaționale și devenea cu atît mai importantă, mai necesară, afirmarea voinței proprii a națiunii române. Însăși încheierea acestei convenții, dar mai ales conținutul ei politic, era un important act de independență din partea României. După șase zile de la hotărîrea guvernului, la 6/18 aprilie se decretează mobilizarea, iar la 11/23 aprilie, înainte de ratificarea Convenției, trupele țariste trec frontiera. Guvernul român, pe deplin conștient asupra exercitării atributelor suveranității naționale și dorind să se evite eventuale neînțelegeri, atrage atenția Rusiei asupra nerespectării clauzei de ratificare a Convenției. Hotărîrea unilaterală luată nu permisesse aplicarea măsurilor de primire a armate ruse conform convenției, ca o armată prietenă. Totodată, Consiliul de miniștri a trimis imediat instrucțiunile corespunzătoare organelor locale din Moldova. Guvernul rus se grăbi să se justifice prin precipitarea evenimentelor și prin motive de ordin strategic, pentru a nu da posibilitate Turciei să ia

⁹ Pașint..., p. 78—80.

inițiativa operațiunilor militare. În același timp, guvernul rus și țarul personal reînnoiau valabilitatea asigurărilor Convenției¹⁰, care, pînă în prejma păcii, au fost respectate în mod corect. Rusia înțelegea deci să trateze cu România de la stat la stat egal. Prin proclamația din 12/24 aprilie începea războiul ruso-turc, transformat curînd, în mod necesar, în război ruso-româno-turc. După ce timp îndelungat nu luase nici o măsură, nu schițase nici o intenție, nici chiar la insistențele române, Turcia dovedi și în acest ultim moment o atitudine nesocotită, insultătoare, contrară uzanțelor, prin telegrama marelui vizir adresată direct principelui, după întreruperea relațiilor româno-turce, cerîndu-i pe un ton inacceptabil să se pună de acord cu măsurile de apărare ale unui oarecare comandant militar turc. Decizia definitivă avea să fie luată, firește, de corpurile legiuitoare, care au consacrat convenția româno-rusă cu 69 de voturi contra 25¹¹ (raportul reflectă destul de fidel starea de spirit). Istoria arată că în lupta românilor pentru independență a fost îndelung și intens practică cu multă pricepere și dăruire patriotică metoda de acțiune diplomatică, pînă la epuizarea tuturor șanselor ce păreau favorabile la un moment dat. Acesta era, și va rămîne încă mult timp, cursul tradițional al marilor noastre împliniri istorice, pe calea unității și independenței naționale.

Primele ostilități militare directe româno-turce încep curînd, starea de război între România și Turcia este declarată de Adunarea Deputaților la 29 aprilie/11 mai, iar la 9/21 mai 1877, răspunzînd interpelării lui Nicolae Fleva, Mihail Kogălniceanu rostcea istorica declarație de independență¹², care era totodată și actul diplomatic esențial al luptei pentru independență, al afirmării hotărîte, puternice, a voinței imprescriptibile a poporului român de a trăi liber. Ca și la 1859 sau 1918, prin unitatea lor de voință și acțiune, prin talent și perseverență diplomatică, românii au pus Europa în fața unui fapt împlinit, cucerindu-și singuri libertatea și drepturile naționale, pe care niciodată un popor demn nu le-a primit și nu le putea primi de la alții. Proclamarea Independenței avea să fie consfințită în mod necesar prin eroismul legendar al dorobanților și întregii noastre armate, prin importanta jertfă de sînge românesc, care a hotărît adesea soarta războiului.

Derularea obiectivă, evenimentială, a datelor istorice învederează adevărul că oamenii politici români nu au așteptat în mod pasiv ivirea unei conjuncturi favorabile, că — la fel ca la 1848 sau la Unire, la fel ca mai tîrziu — nu trebuie supraevaluate elementele cadrului general extern al procesului realizării unității și independenței noastre naționale. Acestea au fost rezultatele întregii evoluții istorice proprii a poporului român, ale intensei sale lupte politice — inclusiv diplomatice sau militare, cînd a fost cazul, roade ale afirmării României prin ea însăși, nu din grația marilor puteri; după cum s-a văzut, acestea nu au făcut, în general vorbind, decît să încerce neîncetat a descuraja România în năzuința ei dreaptă, pe întregul parcurs al spinosului drum diplomatic de la conferința din decembrie 1876, de la Constantinopol, pînă la Congresul de la Berlin, din vara anului 1878. Importanța acțiunilor diplomatice intense de mai sus constă în aceea că ele au pregătit și permis proclamarea Independenței, biruința istorică de la 9 mai, ceea ce nu scade cu nimic rolul maselor, deoarece acțiunile amintite exprimau năzuința acestora și, la rîndul lor, au contribuit la crearea condițiilor pentru manifestarea deplină a eroismului popular. După preluțiile ei atît de elocvente, după consacraea ei eroică, Independența a avut însă și un postludiu diplomatic, reprezentat de desfășurările de anvergură unor noi bătălii politice internaționale, de la tratativele armistițiului și păcii de la San Stefano (negociate fără România), pînă la Congresul de la Berlin. Rezultatele cunoscute ale celui din urmă au umbrît epoca, diminuînd drepturile unor popoare ca românii, bulgarii ș. a., care dăduseră atîtea jertfe războiului.

¹⁰ T. C. Văcărescu, *op. cit.*, p. 22—23.

¹¹ *Istoria României*, vol. IV, Edit. Academiei, 1964, p. 691.

¹² *Pașini...*, p. 107—109.

A urmat apoi, timp de mai mulți ani, susținuta acțiune, nici ea lipsită de obstacole, pentru recunoașterea diplomatică a Independenței, precum și îndelungata luptă pentru consolidarea ei internă și externă, în cursul căreia se vor afirma cu tărie forțele progresiste, revoluționare ale societății românești, în frunte cu clasa muncitoare și partidul ei politic. Poporul român a parcurs cu pași hotărâți drumul istoric al neîncetatei sale dezvoltări social-economice și culturale, al desăvârșirii unității statului național, al afirmării crescînde a forțelor revoluționare, al luptei maselor conduse de Partidul Comunist pentru dreptate, libertate și progres, luptă încununată de istorica victorie a Insurecției din 1944, tot atîtea trepte ale afirmării neîncetate a Independenței sale. Epoca nouă, a revoluției și a construcției socialiste, a ridicat la cotele celei mai înalte expresivități, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., afirmarea independentă a virtuților creatoare ale națiunii noastre socialiste, rolul ei de pionierat, recunoscut și apreciat, în lupta omenirii progresiste pentru o nouă ordine economică și politică internațională, care are la bază principiul independenței naționale a tuturor popoarelor.

PRELUDES DIPLOMATIQUES DE L'INDÉPENDANCE

R é s u m é

La préparation politique et diplomatique de la conquête de l'indépendance a parcouru en dernière analyse la voie qui commençait par l'effort motivé pour le maintien de la neutralité jusqu'à ce moment d'engagement dans les opérations militaires. Étant donné que déjà en janvier 1876, la Roumanie avait défini sa position dans les nouvelles conditions internationales, le mémorandum du 16/26 juin 1876 envoyé par M. Kogălniceanu, ministre des Affaires Extérieures, comprenait sept revendications fondamentales qui faisaient allusion à l'obtention de l'indépendance par des moyens pacifiques. L'appui de la lutte antiottomane des peuples balkaniques a été aussi une caractéristique constante des actions politiques et diplomatiques de la Roumanie. L'entrevue russo-roumaine de Livadia (le 29 septembre/11 octobre 1876) et l'échec de la politique des pouvoirs européens pour tempérer la Porte (par la conférence de Constantinople et le Protocole de Londres) ont dirigé la Roumanie vers sa nouvelle alliance, formulée par la convention roumaine-russe du 4/16 avril 1877. Celle-ci stipulait le libre passage de l'armée russe sur le territoire de notre pays vers les Balkans et la garantie des droits politiques de la Roumanie, de son intégrité territoriale.

Le début des hostilités militaires et l'historique Déclaration d'indépendance du 9 Mai 1877 ont été les moments culminants de toute la préparation politico-diplomatique de l'indépendance, qui allait être consacrée sur le champ de bataille, par les sacrifices et la lutte de tout le peuple roumain.